

A forgalmi terek

— Adalékok a leendő Budapesthez —

Budapest, augusztus 2.

Régi megállapítás, hogy Budapest a rosszerek városa. Nemcsak esztetikailag rosszak a mi tereink, de rosszak első sorban forgalmi szempontból is. Minálunk a teret azért és csupán csak azért komponálják, hogy legyen. Nincs semmi célja. Nem szükséges, hogy szép legyen, nem szükséges, hogy hasznos legyen, hogy a nagy forgalmak lebonyolításának lényeges pontjává fejlődjön. Ez mind nem szükséges. A tér pesti felfogás szerint egy szükséges rossz, amit elérhetünk az által, ha a városban valahol hagyunk egy beépítetlen négyszög formájú területet, melynek minden oldalára kiírják, hogy „tér“ és ezzel a terek kérdése véglegesen el is lenne intézve. Annyi művészi érzékkel, vagy praktikus józan ésszel már nem rendelkezik Pest, hogy a terek esztetikai, vagy gyakorlati fontosságát meg tudná itélni.

Hogy Budapesten a terek esztetikailag rosszak, senki sem csodálkozhatik. Utóvégre minálunk nemcsak a terek, de az utcák, az épületek, a szobrok, szóval a város szépségének majdnem minden tényezői csaknem kivétel nélkül esztetikailag teljesen lehetetlenek. Minden rossz akarat, minden gáncsolódás nélkül állapíthatjuk meg, hogy a város komoly és művészi megalkotása még egészen csirájában van. Ez a megmondás nem is új, mert hiszen aki ebben a mi városunkban körülnéz, az utcákról, házokról, magokról a kövekről olvashatja le azt. De viszont szemben ezzel az uncticitással elvártuk volna, hogy Budapest mint praktikus, józan gondolkodású város legalább a forgalom elősegítése tekintetében mintaszerű legyen. És mit látunk ezzel szemben? Azt, hogy Budapestnek fogalma sincs a forgalmi terekről és ha rendelkezik is néhányval, azok egészen véletlenül születnek meg.

A forgalmi tér első és egyedüli célja, hogy a forgalmat megkönnyítsék. Ezeknél a tereknél az esztetikai szempontok csak másodlagos szerepet játszanak, mert praktikus hivatásuk rendszerint nem engedi meg teljes plasztikai kiképzésüket. Olyan féle terekre kell gondolnunk, mint az Andrassy-ut Oktogonja, vagy a körönd, mely némely tekintetben művészi kritikát is igényel, de első sorban forgalmi gócpont. Ez a néhány csaknem egyedül álló tér azonban csak egy-egy véletlenül hozánk tévedt Európa, a forgalmi szempontok rendes körülmények közt nálunk épp oly

Szerző

Pinkösti Andor

Cím

A forgalmi terek.

Forrás:

Egyetemes

Bp.

1913 III/3

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

kevésbé vétnének figyelembe a terek konstrukciójánál, mint az esztetikai szempontok.

Ha végig tekintünk a VII. kerületen, t. i. az áll legközelebb a rendezéshez, egész sereg helyet lehet megjelölni, ahol a forgalmi terek létesítése könnyen eszközölhető s ezáltal a városrész közlekedése egészen biztos alapokra kerülne. Mindjárt ott van a Rákóczi-ut bevezése, hol a nagy villanyos- és kocsiforgalom szinte kiáltva követeli a forgalmi tér megteremtését. Még komplikálja majd ennek a terek forgalmát az új Nemzeti Színház, mely bizonyára még emelni fogja a közlekedést. Ezen a ponton a forgalmi tér megalkotása egész könnyen valószínűsíthető meg, ha a Rákóczi-ut sarkán levő 2. számú Vigyázó-féle telket erősen visszaléptetjük új építkezés esetén. Erre annál is inkább szükség van, mivel az új Nemzeti Színház is letompított sarkával térszerűen folytatja össze itt a Múzeum-körutat a Rákóczi-uttal. A tér így azután alkalmas adna, hogy az itt torló forgalom simábban és kevesebb veszélyvel bonyolítottassék le. A Deák-tér utcatorlódása is főleg a közepén lévő halcsarnok és földalatti állomások eltolásával könnyen és szépen szabályozható lenne, valamint a Klauzál-téren sem ártana a forgalom kis tekintetbe vétele.

A Rákóczi-ut és Sip-utca sarkán a tér felállítását forgalmi okok indokolják. Itt, ezen a részen, ma szinte életveszélyes a közlekedés, mivel az utcatorlódás nem elég nagy területre csapja össze a mindenfelől felgyülemelő forgalmat. A Sip-utca és Wesselényi-utca kereszteződésénél is a forgalom indokolja a

rejtgetni a Liszt szűkségét, valamint gy-körut és Király-

utca, továbbá az Andrassy-ut és Nagymeze-utca Oktogonszerű kiszélesítését czélozza.

Az Andrassy-ut torkolatának kiképzése forgalmi okok mellett esztetikailag is indokolt. Teret itt csak már beépítések eltüntetésével lehet előállítani s ez az eltüntetés a Fociere palotájára vonatkozik. Ez természetesen nem valósulhat meg máról holnapra, de viszont ennek a megoldásnak tényként való leszögezése megdönt egész sereg félreismert megoldást, így első sorban az Andrassy-ut meghosszabbításának vagy a városház odahelyezése által való bevezetésének jelszavát. A tér kompozíciója így esztetikailag is indokolt lenne, a forgalmi zavarokat pedig ideálisan oldaná meg. Az Erzsébet-sugárut kiépítésével feltétlenül szükséges, hogy az Erzsébet-sugárut bevezetésénél, a Kazinczy-, a Kertész-utczákkal, továbbá a Nagy-körutal való kereszteződésénél forgalmi terek létesítsenek.

Ezek azok a forgalmi terek, melyre a VII. kerület belső vidékein szükség van. Ez az összeállítás itt csak mintául akar szolgálni, melynek alapján bármely kerület térszükséglete könnyen és biztosan megkonstruálható. Mindenesetre ez az összeállítás éppen eléggé ijesztően állítja elének azt a térhiányt, mely Budapesten megdöbbentő arányokat ölt. Mert abba még csak belenyugodhatunk, ha a főváros figyelmen kívül hagy művészeti szempontokat és másodlagos kérdésnek tekinti az utcák esztetikáját, de azt viszont már nem lehet szó nélkül tűrni, ha a forgalom biztonságát sem viseli szívén. Ehhez nem kell sem művészi érzék, sem tudás, sem tanulmányozás, csupán egy kis — jóakarát. De viszont azonban ez a legkevesebb, amit a polgárság a fővárostól jogosan várhat.

Pinkösti Andor.

zás

351.81

hely

Idő

"1913."

Személy